

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบพยาบาลที่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่
โรงพยาบาลวชิรพยาบาล
ชื่อและนามสกุล นางสาวเบญจวรรณ แวนแก้ว
แขนงวิชา การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี ชิวเกษมสุข
2. อาจารย์นวลขนิษฐา ลิขิตลีธชา

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พันเอกหญิง ดร.สายสมร เกลือกิตติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี ชิวเกษมสุข)

..... กรรมการ
(อาจารย์นวลขนิษฐา ลิขิตลีธชา)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วิชัย)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่
โรงพยาบาลวชิรพยาบาล

ผู้วิจัย นางสาวเบญจวรรณ แวนแก้ว **รหัสนักศึกษา** 2585100288 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการพยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี ชิวเกษมสุข
(2) อาจารย์นวลขนิษฐา ลิขิตลือชา **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพการณ์และความต้องการรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล 2) พัฒนารูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ และ 3) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ ที่พัฒนาขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย หัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 4 คนและพยาบาลพี่เลี้ยง จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 2 พยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ จำนวน 8 คน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยสาขาการพยาบาลสูติรีเวชกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม และกุมารเวชกรรม และได้รับการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้มี 3 ชุด ได้แก่ 1) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ และ 3) โครงการประชุมวิชาการเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5-1.0 วิเคราะห์เนื้อหาโดยการจำแนกประเภทข้อมูลและคำนวณค่าความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการณ์และความต้องการรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ มีประเด็น 3 ประการ ดังนี้ (1) ด้านโครงสร้าง ได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติและเกณฑ์การคัดเลือกพยาบาลพี่เลี้ยง การมอบหมายและการกำหนดสัดส่วนพยาบาลพี่เลี้ยงต่อพยาบาลจบใหม่ การเตรียมและการแต่งตั้งพยาบาลพี่เลี้ยง และการมีแผนการสอนที่ชัดเจน (2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การกำหนดกระบวนการและระยะเวลาการเรียนรู้ระหว่างพยาบาลพี่เลี้ยงกับพยาบาลจบใหม่ และ (3) ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ การประเมินผลการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่เป็นรูปธรรม 2) รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ สร้างบนพื้นฐานของสภาพการณ์และความต้องการรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงดังกล่าว และบูรณาการกับแนวคิดและทฤษฎี 4 ประการ ได้แก่ รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลจบใหม่ คุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพไทยรุ่นอายุวัยการบริหารพยาบาลวิชาชีพเงินออเรชั่นวาย และการเสริมสร้างพลังอำนาจในองค์กร และ 3) รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเงินออเรชั่นวายที่จบใหม่ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ร้อยละ 81.73

คำสำคัญ รูปแบบ พยาบาลพี่เลี้ยง พยาบาลเงินออเรชั่นวาย พยาบาลจบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล

Thesis title: The Development of a Nurse Preceptor Model for New Graduate Generation Y Nurses at Vajira Hospital

Researcher: Miss Benjawan Wankaew; **ID:** 2585100288; **Degree:** Master of Nursing Science (Nursing Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Aree Cheevakasemsook; (2) lecturer.Nuankanit Liklifleuecha; **Academic year:** 2017

Abstract

The purposes of this research and development were: 1) to analyze situations and needs of a preceptor model for new graduate generation Y nurses at Vajira Hospital, 2) to create a preceptor model for new graduate generation Y nurses, and 3) to evaluate an appropriateness of the developed preceptor model for new graduate generation Y nurses.

The key informants comprised 2 groups: group 1 including four head nurses and four preceptors; and group 2 comprising eight new graduate generation Y nurses. All subjects worked at four different sectors namely obstetric, medical, surgical, and pediatric sectors. Research tools consisted of three types: 1) a focus group discussion guideline, 2) an appraisal form for evaluating the appropriateness of the new preceptor model for new graduate generation Y nurses, and 3) an academic training project. The research tools were verified by five experts for content validity. Its validities were ranged between 0.5-1.0. The data analysis was done by typological analysis and calculated the suitability score.

The results of this study were as follows. 1) Situations and needs of using the preceptor model for new graduate generation Y nurses comprised three major dimensions: (1) structure-preceptor qualification and recruiting, assignment and proportion between preceptors and new nurses, preceptor preparation and appointment, and orientation guide and teaching plan; (2) process-establishment of the learning process and duration between preceptors and new graduate nurses; and (3) outcome-evaluation of using the developed preceptor model. 2) The new preceptor model consisted of structure, process, and outcome dimensions. It was developed based on situations and needs of the preceptor model. It was

also integrated with 4 concepts/theories including preceptor model, trait of generation Y Thai nurses, the management of generation Y nurses, and theory of organization empowerment. Finally, 3) the developed preceptor model was appropriate for adoption with 81.73%.

Keywords: Model, Nurse Preceptor, New graduate nurse, Generation Y nurse, Vajira Hospital

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี ชิวเกษมสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์นวนลนินธุ์ ลิขิตลือชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้กำลังใจตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของคณาจารย์สาขาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและตลอดทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกฝ่ายที่ได้อำนวยความสะดวกด้านการเรียนเป็นอย่างดีเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ และรุ่นน้อง สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ แขนงวิชาการบริหารการพยาบาล ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือการทำวิจัยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ พันเอกหญิง ดร.สายสมร เกลยกิตติ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลดาพร ทองสง คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช อาจารย์ ดร.ณัฐมา ทองธีรธรรม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คุณสุจิตร์ กิจบัญชา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และคุณอรอวล ลาภเจริญ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ได้เสียสละเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณคณบดีคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ขอขอบคุณผู้ร่วมงาน และผู้ได้บังคับบัญชาทุกท่านในโรงพยาบาลวชิรพยาบาล จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ให้กำลังใจและปรารณาดี โดยเฉพาะขอขอบคุณหัวหน้าหอผู้ป่วย พยาบาลพี่เลี้ยง และพยาบาลเวรเจนนอร์ชันวายที่จบใหม่ ของโรงพยาบาลวชิรพยาบาลที่สละเวลาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และประเมินความเหมาะสมงานวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีอย่างราบรื่น

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ชีวิตและสติปัญญา และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา กระทั่งงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ทุกท่านที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้

เบญจวรรณ แวนแก้ว

มกราคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
คำถามการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	8
ข้อจำกัดในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับพยาบาลพี่เลี้ยง	13
แนวคิดเกี่ยวกับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่	21
การพัฒนาารูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่	25
โรงพยาบาลวชิรพยาบาล	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือการวิจัย	47
ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนารูปแบบ	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก	61
ตอนที่ 2 สภาพการณ์และความต้องการรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับ พยาบาลเจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล	63
ตอนที่ 3 รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ที่พัฒนาขึ้น	75
ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับ พยาบาลเจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ที่พัฒนาขึ้น	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
สรุปการวิจัย	104
อภิปรายผล	111
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	123
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	124
ข เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	129
ค ตัวอย่างหนังสือต่างๆ	134
ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	138
จ ตัวอย่างการคำนวณความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้น	145
ฉ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม	147
ประวัติผู้วิจัย	150

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ตัวอย่างการให้รหัส (Coding) หรือการทำดัชนีข้อมูล (Indexing)	59
ตารางที่ 4.1 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	62
ตารางที่ 4.2 สภาพการณ์และความต้องการรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาล เจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ในปัจจุบัน	63
ตารางที่ 4.3 แนวทางการพัฒนารูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวาย ที่จบใหม่โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ที่จำแนกตามสภาพการณ์และความต้องการ รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง	76
ตารางที่ 4.4 แนวทางการพัฒนารูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวาย ที่จบใหม่โดยบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	78
ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชั่นวาย ที่จบใหม่ที่พัฒนาขึ้นกับรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงแบบเดิม	95
ตารางที่ 4.6 ค่าคะแนนประเมินความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาล เจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล จำแนกตามรายการประเมิน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายด้านและโดยรวม	100
ตารางที่ 4.7 ค่าคะแนนประเมินความเหมาะสมของรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาล เจนเนอเรชั่นวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล จำแนกตามรายการประเมิน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นรายด้านและรายข้อ	101

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	57
ภาพที่ 4.1 รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลเจนเนอเรชันวายที่จบใหม่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล	99

